

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי

מתוך "דרך ישרה" מסכת עירובין

פרשת בהעלותך דפים עב ~ עח

דרך ישרה תמצית הדף

פ"ד עב

*ה' חבורות בטרקלין. *עירוב בא אצלן.

א. חמשה חבורות ששבתו בטרקלין אחד לב"ש צריכים עירוב לכל חבורה ולב"ה עירוב אחד לכולן. ונחלקו האמוראים במה איירי 1. פלוגתייהו במסיפס אבל במחיצה עשרה מודו ב"ה שכל חבורה צריכה עירוב בפ"ע. 2. לל"ב דר"נ פליגי בין במסיפס ובין במחיצה. 3. פליגי במחיצות המגיעות עד לתקרה, אבל כשאינם מגיעות מודו ב"ש דסגי בעירוב אחד לכולן. 4. פליגי במחיצות שאינם מגיעות לתקרה אבל במגיעות מודו ב"ה דעירוב לכל אחד, וכן תני רבי יהודה הסבר כוותיהו והכי הלכתא, וכן מדוייק מהמשנה דב"ה מודו שצריך עירוב לכל אחד בזמן שמקצתן שרויין בחדרים והיינו כעין חדרים וזהו מחיצות המגיעות לתקרה.

ב. הדין בעירוב בא אצלן 1. לל"ק פליגי במוליכין עירובין למקום אחד אבל אם העירוב בא אצלן לכו"ע סגי בעירוב אחד לכולן. 2. לל"ב פליגי בעירוב בא אצלן, ולכו"ע במוליכין עירובין למקום אחר בעינין עירוב לכל חבורה, ולפ"י הברייתא דחמשה סגי להוליך אחד למקום אחר אתי דלא כחד.

פ"ד עב

*אב ובנו. *מקום העירוב. *ה' חצירות. *פתוחות זו לזו.

א. דיני אב ובנו 1. בעלמא לרב מקום פיתא גורם ולשמואל מקום לינה, ובבנים שמקבלים פרס לכו"ע מקום לינה גורם ולכן אם אחר שכח ולא עירב צריך לבטל את רשותו, וזה במקרה שיש עמהם עוד דיורין. 2. אם אין עמהם דיורין בחצר הוי כחמשה שגבו את עירובין ומוליכין למקום אחר דסגי בעירוב אחד לכולן, וה"ה בעירוב בא אצלן. 3. פשיטת האיבעיות באב ובנו: הוו כיחידים ולא כרבים, א"צ לערב, ומבוי שלהם ניתר בלחי וקורה.

ב. מקום העירוב 1. תלמיד אצל רבו נמשך אחריו. 2. במקבלי פרס, לר"י בן בתירא נשים נמשכות אחר בעליהן אבל לא עבדים, ולר"י בן בבא עבדים נמשכין שנאמר ודניאל בתרע מלכא אבל נשים אינן נמשכות. 3. רועין שלנים בשדה נחשב שם מקומן, וזהו אף לרב מכיון דניחא להו לאכול שם. 4. התחום של בני הישיבה נמדד מביהמ"ד שלנים שם ולא מבתיהם

שבבקה, מכיון שהיו מעדיפים לאכול בבימ"ד.

ג. חמש חצירות שפתוחות זו לזו וגם למבוי 1. עירבו רק בחצירות אסירי במבוי, כר"מ שמצריך עירוב וגם שיתוף. 2. נשתתפו נמי במבוי בנוסף לעירוב החצירות, מותרין בהכל. 3. אם עירבו ונשתתפו ושכח אחד מבני החצר לערב מותרין כאן וכאן, להו"א איירי דביטל רשותו, ולמסקנא דלא ביטל וסומכין על השיתוף כיון דבאופן זה לא משתכחא תורת עירוב. 4. שכח אחד מבני המבוי להשתתף אסורין במבוי, וזה לפני שביטל.

ד. מ"ט רב לא גרס שהחצירות פתוחות זו לזו 1. להו"א סבר שיש להכניס את השיתוף דרך הפתחים, ודחי דמהני להשתתף ע"י שמקנה לו פת בסלו. 2. למסקנא מכיון דרב סובר שמבוי ניתן בלחי וקורה רק אם בתים וחצירות פתוחין לתוכו.

סדר עיר

*היתר מבוי ואיבות. *דרך חלונות.

א. היתר מבוי בלחי וקורה 1. רב מצריך בתים וחצירות פתוחין לתוכו. 2. לשמואל אף בית וחצר, והדר ביה משום שנאמר במשנתינו לשון חצירות. 3. לרבי יוחנן סגי בחצר מכאן וחורבה מכאן, דפסק כר"ש שגגות וחצירות הם רשות אחת ולא גזר שיוציאו מהחורבה לחצר אבל רב גזר, ור"נ פסק כר' יוחנן. 4. שביל כרמים לא מהני לכו"ע, כיון דלא חזי לדירה.

ב. מדוע רב ענן פסל את המבוי של איבות בר איהי אף ששמואל הכשירו 1. רב ענן סבר כרב שהצריך בתים וחצירות, וש"מ דלשמואל סגי בבית וחצר ולא הדר ביה. 2. למסקנא שמואל חזר בו, והטעם שהכשיר משום דירה לחזן ומקום לינה גורם, ולדין מקום פיתא גורם.

ג. מבוי שיש מצדו האחד ישראל ומצדו השני גוי, לרב אין מערבין דרך חלונות ע"מ להתיר את פתחיו למבוי. ומפרשין מ"ט 1. בתחילה דלא איירי בחצר קמ"ל הכא דדירת עכו"ם אינה דירה, ולגבי בתים וחצירות קמ"ל דבתים היינו תרי. 2. למסקנא דרב איירי אפילו בחצר, קמ"ל רב שאסור לעשות יחיד במקום עכו"ם.

סדר עיר

*רגל מותרת ואסורה. *פנימית וחיצונה לאסור. *יחידים. *בית שער. הדרן!

א. בשתי חצירות זו לפנים מזו לת"ק רגל המותרת אינה אוסרת ורק רגל האסורה אוסרת, לר"ע אפי' רגל מותרת אוסרת, ולרבנן בתראי אף דריסת הרגל של רגל האסורה אינה אוסרת. והמקרים 1. עירבה הפנימית ולא החיצונה, הפנימית מותרת והחיצונה אסורה. 2. עירבה החיצונה ולא הפנימית שתיהן אסורות, ואתי להו"א כר"ע ולא זו אף זו ולמסקנא כת"ק. 3. עירבה זו לעצמה וזו לעצמה, לת"ק כל אחת מותרת בפ"ע, לר"ע תרוייהו אסירי, ולרבנן בתראי דריסת הרגל של האסורה אינה אוסרת, ולהו"א אתי כר"ע בעשתה הפנימית דקה. 4. שכח אחד מן החיצונה ולא עירב, הפנימית מותרת והחיצונה אסורה. 5. שכח אחד מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות, אבל בלא שכח שתיהן מותרות וכת"ק. 6. נתנו עירובן בחיצונה ושכח אחד בין מן הפנימית ובין מן החיצונה מלערב שתיהן אסורות לר"ע, ולרבנן הפנימית מותרת דאחדא דשא ומשתמשא ודעת ר"ע שהעירוב מרגילה אבל מהני ביטול וזהו בשכח אחד מן החיצונה. 7. אם היו בפנימית אחד ובחיצונה אחד א"צ לערב, אבל בשל רבים צריכים לערב וכת"ק דרגל אוסרת.

ב. שתי חצירות שנתנו עירובן בפנימית ושכח אחד מן החיצונה, לר"ע הפנימית אסורה עד שתבטל, ולחכמים אין בטול רשות מחצר לחצר וכמאן אתי 1. להו"א במחלוקת האם יש ביטול רשות מחצר לחצר. 2. לשמואל הא דר"ע מתיר לבטל מחצר לחצר זהו רק הכא ומכיון דאסרי אהדדי. 3. לרבי יוחנן בעלמא אף לרבנן מבטלים מחצר לחצר, והכא קאמרי רבנן דאין צריך לביטול מכיון דהוי עיוותא.

ג. דין יחידים בשתי חצירות 1. להו"א דרבי יוסף שלשה אסורין אף אם בפנימית יש רק יחיד מכיון דאיכא רבים בחיצונה. 2. לשמואל אוסרים דוקא אם יש שנים בפנימית. 3. נכרי יחיד בפנימית דינו כרבים ואוסר, ולא תולים ששכרו ממנו כיון דפעי וצריך להיות לזה קול.

ד. דיני בית שער 1. עשר בתים זה לפנים מזה, לכו"ע כל שמונת הבתים החיצונים פטורים כיון דהוו בית שער, בתשיעי מחלוקת כיון דהוי בית שער דיחיד, והעשירי הפנימי לכו"ע חייב לערב. 2. שתי חצירות ושלשה בתים ביניהם, שני הבתים החיצונים חייבים לערב, ונכנסים לפנימי דרך האמצעיים שפטורים. 3. ושני בתים ושתי חצירות וכל אחד נכנס דרך חבירו לתת את העירוב תרוייהו לא קנו עירוב, דממ"נ אי הוי בית שער א"א לתת בו עירוב ואי הוי בית הרי לא עירב. ולא אמרינן בהא ספק דבריהם להקל וכדאמרינן גבי שנים שעירבו בין השמשות, כיון דהכא זהו בו זמנית ומינכרא מילתא והויא כחוכא.

הלך עלך פרק פיקי – הלך

פרק פניעי – חלון

סוף עין

*דרך חלון וכותל.

א. עירוב דרך חלון שבין שתי חצירות 1. ארבעה על ארבעה טפחים ונכנס בתוך עשרה טפחים מהקרקע מערבין אחד, ואם רחבו פחות מארבעה טפחים או שגבוה למעלה מעשרה טפחים מערבין שנים. 2. חלון עגול, להו"א צריך שיהא בהקיפו כ"ד טפחים, ולמסקנא שיבסר נכי חומשא דבעינן ארבעה על ארבעה טפחים ובאלכסון הוי חמש ושלש חומשיין ובהקיפו יש שלש פעמים סה"כ ט"ז וארבע חומשיין. 3. חלון בתוך בית אם רצו מערבין שנים כיון דביתא כמאן דמליא, ולכן ארובה שבתוך הבית אינה צריכה אפילו סולם עראי למרות שנמצאת באמצע הבית.

ב. עירוב דרך כותל שבין שתי חצירות 1. גבוה עשרה טפחים ורחב ארבעה טפחים מערבין שנים, ומותר לאכול למעלה אם יש שם פירות. 2. נפרץ עד עשר אמות מערבין אחד או שנים כיון דהוי כפתח, ואם נפרץ עשר אמות מערבין רק אחד דהו רשות אחת. 3. אם למעלה אין רוחב ארבעה טפחים, לרב אסור להזיז בו אפילו מלא נימא ושונה ממקום פטור כיון שחכמים עשו חיזוק לדבריהם, ולרבי יוחנן מותר לעלות לשם ולהוריד משם וכדין מקום פטור. 4. כותל שבין שתי חצירות ולאחד מהם נמוך מעשרה טפחים ולאחד גבוה, נותנים לזה שנמוך כיון שתשמישו בנחת וקמ"ל אף דבעיתא תשמישתיה, וה"ה חריץ וקמ"ל דאף בעומקא משתמשי אינשי.

סוף עין

*מיעוט כותל וסולם.

א. כיצד ממעטים את הכותל 1. כשעקר חוליא מראשו, אם יש במיעוט ארבעה טפחים משתמש בכולו, ובפחות משתמש רק כנגדו. 2. כפה ספל ממעט, ואיירי באינו ניטל שחיברו בארץ ויש

לו אוגנים ובעי מרא וחצינא בכדי להוציא.

ב. דיני מיעוט כותל ע"י סולם 1. סולם המצרי שאין לו ארבעה חוקים אינו ממעט כיון דניטל בשבת, וסולם צורי ממעט מפני כובדו. 2. כותל שבין שתי חצירות בגובה עשרה טפחים ונתן בשני הצדדים סולם ברוחב ארבעה טפחים ממעט, וה"מ אם אין שלשה טפחים בין הסולמות, או שרוחב הכותל ארבע אמות. 3. בנה איצטבא ע"ג איצטבא, ממעט אם יש ארבעה טפחים בתחתונה, או שיש בעליונה ואין ביניהם שלשה טפחים, וכן בסולם ששליבותיו פורחות. 4. זיו היוצא מן הכותל ארבעה טפחים ממעטו ע"י שמניח עליו סולם כל שהוא. 5. כותל בגובה תשעה עשר טפחים צריך זיו אחד להתירו, ובגובה עשרים צריך שני זיזים ויש להעמידן זה שלא כנגד זה. 6. גובה הסולם בכותל שגובהו עשרה טפחים, פליגי האם בעינן י"ד, י"ג ומשהו, י"א ומשהו או שבעה ומשהו ובסולם זקוף ואיכא לבוד. 7. השלים קשין לרחבו, באמצע לא מהני ובצד מהני, דבעינן שתהא הרגל עולה. 8. דקלים של בבל א"צ רוב כיון שכבידן קובעתן, ופליגי בסולמות של בבל.

סדר עה

*מיעוט עמוד. *אילן ואשירה לסולם. *חריץ.

א. כיצד ממעטים עמוד שגבוה עשרה טפחים ורחבו ארבעה טפחים 1. יתד כל שהוא, ופליגי אי בעינן שיהא גבוה שלושה טפחים או סגי בכל שהוא, ולרב אשי אף גבוה לא מבטל כיון דיכול להשתמש ע"י תליה. 2. מלאו ביתידות אינו מיעוט, כיון דמנח מידי ומשתמש דומיא דצירוף בור וחולייתו.

ב. בעי בעשיית סולם מאילן ומאשירה 1. לר"נ בר יצחק אילן לרבי שרי דלא גזרו בשבות בין השמשות ולרבנן אסור דגזרי, ואשירה לרבי יהודה שרי דמתיר לקנות בית באיסורי הנאה ולרבנן אסור. 2. בעינן למימר דבאילן רבי יאסור כיון שלא ראוי לכל היום ורבנן יתירו דרק אריא רביע עליה, ובאשירה רבי יהודה יאסור כיון שניחא לו שישמר ורבנן יתירו דהוי פתח אלא אריה רביע עליה. 3. לרבה לכו"ע אילן מותר ואשירה אסור. 4. לרב חסדא אילן אסור כיון שאיסור שבת גרם לו ואשירה שרי דהוי איסור דבר אחר, ובדף פ מייתי פלוגתא בלחי אשירה דמיכתת שיעוריה.

ג. הפסקת חריץ שבין שתי חצירות 1. תבן, מהני למחיצה כגון בין שני בתים, אבל לחציצה בבור מהני רק בביטלו. 2. עפר סתם בטל ומקשינן לגבי טומאה בבית שמלאהו עפר דבעינן שיבטלו בסתמא, ומתרצינן דלרבי יוסי סתמא בטל או דבשבת מבטל אפילו ארנקי, או דחריץ עומד לסתמו משא"כ בית. 3. נסר ממעט, בהעמידו לרחבו ברוחב ד', ואם נתנו לארכו סגי בכל שהוא.

שאלות לחזרה ושינון

- | | |
|--|--|
| ב. מקום העירוב (4) | א. דף עב |
| ג. דין חמש חצירות שפתוחות זו לזו וגם למבוי (4) | א. המח' בחמשה חבורות ששבתו כטרקלין אחד, והמקרה (4) |
| ד. מ"ט רב לא גרס שהחצירות פתוחות זו לזו (2) | ב. הדין בעירוב בא אצלן (2) |
| א. היתר מבוי בלחי וקורה (4) | ג. דף עג |
| ב. מדוע רב ענן פסל את המבוי שהוכשר ע"י שמואל (2) | א. דיני אב ובנו (3) |

- א. עירוב דרך חלון שבין שתי חצירות (3)
 ב. עירוב דרך כותל שבין שתי חצירות (4)
 ג. דף עז

ג. מדוע אין מערבין ע"י חלונות ע"מ להתיר את הפתח (2)
 ג. דף עה

- א. כיצד ממועטים את הכותל (2)
 ב. דיני מיעוט כותל ע"י סולם (8)
 ג. דף עה

א. המח' בשתי חצירות זו לפנים מזו, המקרים וכמאן (7)
 ב. המח' בנתנו עירובן בפנימית ושכח א' מהחיצונה, וכמאן (3)

ג. דין יחידים בשתי חצירות (3)
 ד. דיני בית שער (3) הדרך!

* פרק שביעי- חלון *

- א. כיצד ממועטים עמוד שגבוה עשרה טפחים ורחבו ארבעה טפחים (2)
 ב. האיבעיא בעשיית סולם מאילן ומאשירה (4)
 ג. הפסקת חריץ שבין שתי חצירות (3)

ג. דף עז

יצא לאור בס"ד בסדרת "דרך ישרה" מסכתות:

מנחות

חולין

בכורות עם הקדמות ומושגים

ערכין-תמורה

כריתות-מעילה

נדה

וכן הלאה, כסדר ה'דף היומי'

בבא קמא

בבא מציעא

בבא בתרא א-ב

סנהדרין א-ב עם "יש סדר

לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

מכות שבועות

עבודה זרה הוריות עם

מחודדין בפ"ד

זבחים

ברכות עם מחודדין בפ"ד.

שבת מהדורה חדשה.

עירובין

סוכה

מגילה-פורים עם מדרש,

תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א

גיטין

קידושין - עם תורתך שעשועי,

סימני הדף, ותוספתא

ניתן להשיג בטלפון 03-6168653 מחיר כל חוברת על הש"ס: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.
עתיים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.
קיצור חודים מנוקד ומסודר.
קיצור אלשין רות
קיצור אלשין אסתר
קיצור אלשין איכה
 בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.

באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
איזוהי זון ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~33~

המערכת

